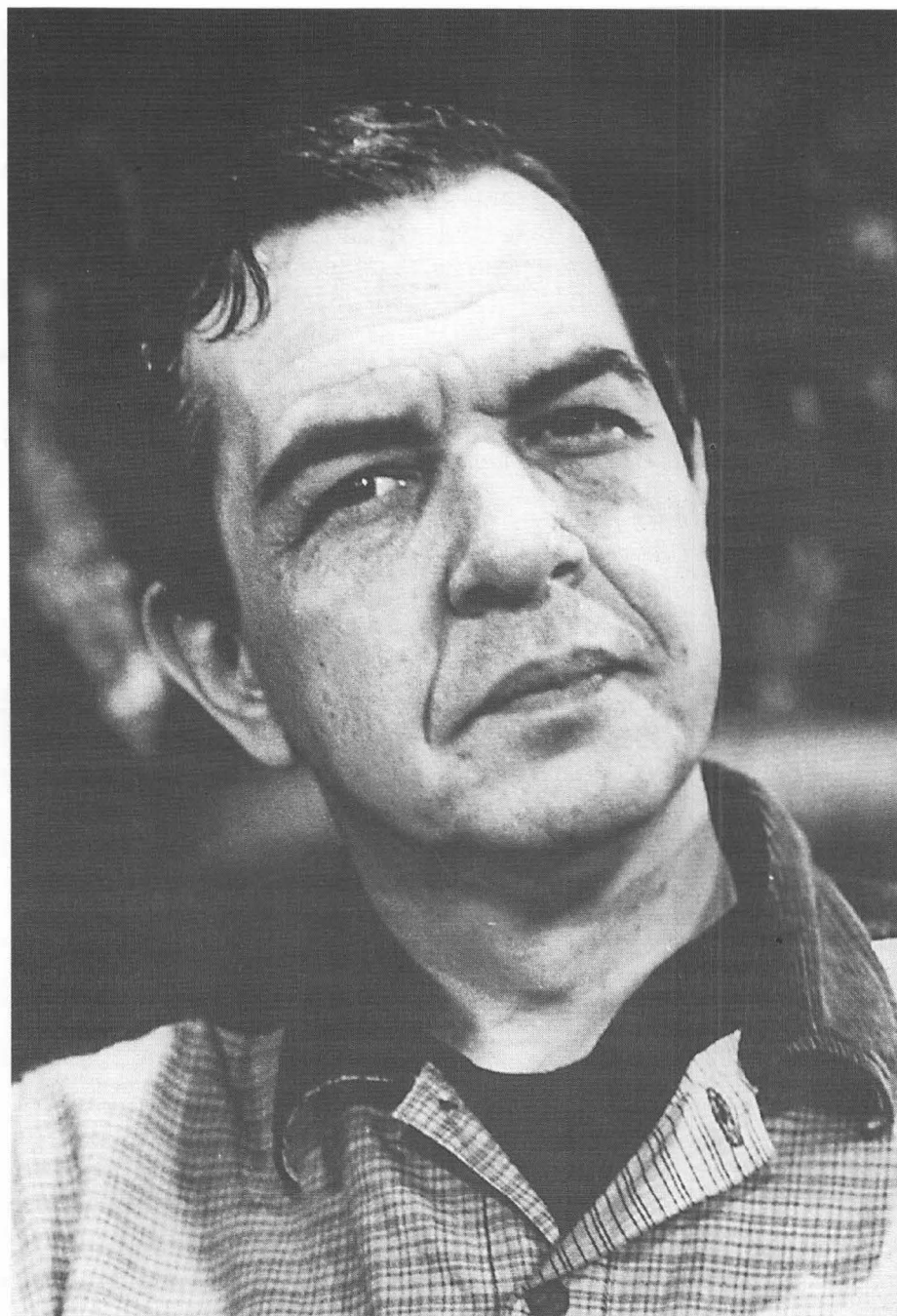

TEATRE TINERE

Mihai LUNGEANU

U
n

p
i
o
n
i
e
r

f
e
r
i
c
i
t

CARMEN STANCIU: *Ești unul dintre oamenii care dialoghează cu patimă despre teatru. Am să evit tentația de a mă lăsa prinsă în caruselul poveștilor tale despre oamenii și locurile prin care ai trecut și am să-ți spun de la bun început că aş vrea să-mi vorbești despre animatorul Mihai Lungeanu, despre teatrul pe care l-ai format la Slatina. De unde îți vine dorința, imboldul de a face teatru cu niște oameni care nu sunt profesioniști ai acestei arte?*

MIHAI LUNGEANU: Cred că e un mecanism declanșat de mult, din anii în care profesorul meu, Radu Penciucescu, ne spunea că una dintre cele mai mari satisfacții atunci când lucrezi cu tinerii sau cu amatorii este de a descoperi că teatrul este mereu viu privit prin prisma ingenuității și a naivității. Am învățat enorm din atitudinea lui față de viață, față de teatru. Mulți ani el a renunțat la regie și a făcut școală. A lucrat cu studenții săi, a vorbit cu ei, i-a transformat. Te pune să te cauți pe tine, te făcea să te cauți. Ne dădea fiecăruia o oglindă.

Radu Penciucescu ne-a dat și o exemplară lecție de teatru. Când noi îl întrebam „Cum să facem aici?” sau „Cum se face asta?” el ne răspundea: „Măi copii, eu nu sunt pus aici să vă învăț *cum* se face. Eu sunt pus să vă învăț cum *nu* se face. Cum se face depinde de fiecare dintre voi în parte.” Așa face, din instinct și spectatorul. El vine la teatru cu un prealabil, cu o pre-judecată am putea spune. Dacă regizorul și echipa sa au mizat pe acea pre-judecată a spectatorilor și o implică în parcursul estetic al întâmplărilor, totul e bine: spectatorul e mulțumit, piesa îl atrage.

C.S.: *Dar cum poți fi sigur că ai intuit exact acea „pre-judecată” cu care a intrat în sală majoritatea publicului? Sunt regizori în al căror program estetic „satisfacerea” marelui public nu ocupă un loc important.*

M.L.: E treaba lor. Dar publicul judecă. Și eu îmi aleg textele în funcție de afinități care țin de resorturile intime ale creației. Cu toate acestea, nu mi s-a întâmplat niciodată, la nici un spectacol (indiferent de numărul de reprezentații date, mare sau mic) ca publicul, spectatorul obișnuit, să-mi reproșeze „Nu am înțeles.”

C.S.: *„Transparența” intențiilor tale ți se pare esențială?*

M.L.: Absolut. Înseamnă că am reușit să transmit povestea „cu cuvintele mele”. Dacă nu înțelege nimeni limba în care vorbești, în care te exprimi, cum să-ți comunici mesajul?

C.S.: *Dincolo de limbajul scenic?*

M.L.: Limbajul e altceva. Spectatorul își pune problema limbajului abia *după* ce a înțeles mesajul. Acum el a trecut un prag și a ajuns la un nivel de la care poate să-ți spună „Nu sunt de acord! Am înțeles, dar nu sunt de aceeași părere.” Pentru mine e mult mai important decât să-mi spună: „N-am înțeles eu prea bine, dar mi-a plăcut cum se mișcau actorii și costumele mi s-au părut frumoase...” Un spectacol de teatru trebuie să pună omul la treabă, nu să-i trezească imagini. Să-l facă să simtă că participă la ceva la care nu are acces oricând și oriunde. Asta vreau să transmit celor care vin la teatru. Și îmi doresc ca ceea ce văd pe scenă să rămână pentru totdeauna undeva în ei.

C.S.: *Amintiri și întrebări pentru mai târziu?*

M.L.: Și răspunsuri, uneori. Obişnuim să negăm tot ceea ce nu înțelegem. Însă teatrul ne învață că totul este posibil. El ne ajută să descoperim lucrurile, să devenim ființe ale spiritului, să nu ne temem. Eu zic că teatrul este viață, dar o altfel de viață. Și cred în spiritualitatea teatrului.

C.S.: *Crezi că există timpuri în care societatea să nu fie interesată de teatru sau contexte în care această artă poate deveni neinteresantă pentru cei mai mulți dintre oameni?*

M.L.: Nu!

C.S.: *Pari foarte convins. De ce?*

M.L.: Încă o dată, nu! Teatrul este o manifestare directă. Acum câțiva ani, cred că la un festival din Bulgaria, am asistat la un workshop al unui antropolog. Studiase un trib din Kenya. Patru—cinci membri plecați să lucreze la oraș (meserii „underground” — măturători, gunoieri, cărăuși) reveneau o dată la 2—3 luni acasă, într-o comunitate extrem de închisă. Și atunci tot tribul se aduna pentru a povesti ce se mai întâmplase între timp, de o parte și de alta. Dar nu în cuvinte, ci prin mijloace teatrale, prin pantomimă, prin mici scenete. Este o poveste remarcabilă din care reiese cel mai bine scopul, esența teatrului: comunicarea. Dacă nu îți comunic nimic, de ce să mai vii să vezi spectacolul meu? Cred că asta caută în primul rând spectatorii: informații.

C.S.: *Să înțelegem că teatrul pe care l-ai „moșit” la Slatina a apărut pentru că simți că acolo sunt oameni care au nevoie de acest mijloc de comunicare?*

M.L.: Eu fac de 20 de ani teatru la Slatina. Iar faptul că au pus în joc bani, banii publici, pentru a oferi o „casă” celor ce fac teatru demonstrează că orașul are nevoie de artă. Primăria a decis ca fosta Casă de Cultură să devină teatru și nu altceva. Așa a apărut un spațiu de joc extrem de modern, modular, cu opt posibilități de amenajare. O scenă profesionistă pe care poate evolua chiar și un ansamblu de operă — cu orchestră în fosă, soliști, cor, balet și decoruri somptuoase. Ce s-a întâmplat la Slatina este dovada că în oraș nu e suficient să existe un teatru ci că orașul *trebuie să vrea să aibă un teatru.*

C.S.: *De ce „Teatrul «Eugen Ionescu»”?*

M.L.: Pentru că Eugen Ionescu s-a născut la Slatina. Numele lui îl poartă acolo și biblioteca orașului. Mai e și un liceu cu predare în limba franceză...

C.S.: *Vin tinerii din Slatina la teatru?*

M.L.: Vin. Și nu doar ca spectatori. La toate cele nouă ediții ale Zilelor „Eugen Ionescu” au realizat ei singuri un spectacol, pe un text mai puțin cunoscut al acestuia. De fiecare dată au muncit enorm pentru această producție cu o unică reprezentatie. Își aduceau de acasă „recuzita”: un scaun, o lampă — ca la șezătoare. E ceva extraordinar! Pe acești copii vreau să-i educ pentru teatru, să formez cu ei o structură — după modelul Râmnicu-Vâlcea sau Sibiu. Să facem teatru împreună.

C.S.: *Spuneai că autoritățile te-au ajutat foarte mult. Ce crezi că-l poate determina pe primarul unui oraș să susțină sau să înființeze un teatru?*

M.L.: Un primar deștept știe că atâta vreme cât au acasă tot ce își doresc, oamenii nu-și rup rădăcinile, nu-și părăsesc orașul. Pe lângă locuri de muncă, școli bune sau îngrijire medicală, oamenii au și necesități culturale ce trebuie acoperite. Altfel pleacă. Teatru se face și la Lehliu. Așa vor oamenii de acolo. Și, de multe ori, teatrul făcut în aceste locuri e nici mai bun nici mai rău ca cel de la București.

C.S.: *Crezi că în orașele mari, cu tradiție culturală, teatrul este, ușor, ușor, „îngropat”?*

M.L.: La noi se invocă încă o tradiție care este, în mare parte, rodul unei dorințe, al unei strategii de acum 50 de ani. Până în 1989 a existat un public ce intra în sala de teatru din anumite motive sau chiar forțat. După '90 el a început să

(e)migreze către alte structuri. Dacă statul ar fi asigurat celor ce fac teatru condiții de viață onorabile, teatrul și-ar fi păstrat valoarea. Dar punându-l în rând cu toată lumea, scoțându-l în stradă, l-a degradat.

C.S.: *Teatrul, ca orice artă, are nevoie de vedete.*

M.L.: Are nevoie de oameni care să facă doar teatru, așa cum pictorul trebuie să facă doar pictură. Teatrul nu este o meserie comanditară, agorică. Revenind la întrebarea ta, teatrul are nevoie de vedete, dar și de artiști. Nu toți pot fi vedete, și nici nu trebuie. Vedeta e un grad ca la armată, o poziție la care accezi. Pentru un analitist, o vedetă înseamnă mai ales popularitate bazată pe capacitatea specială de a mulțumi spectatorul, de a intui ce-și dorește de la tine, dincolo de intenția regizorului. Privind din interiorul fenomenului, pot să afirm că vedetele nu se formează, ci se autocreează.

C.S.: *Și regizorul? Care mai este rolul său?*

M.L.: Mulți care trăiesc în și din teatru consideră că regizorul este un „specialist în spectacol”, cel chemat să dea girul calității sau (măcar) al succesului. Dincolo însă de acest aspect, regizorul nou trebuie să fie un preot al teatrului, în sens profund spiritual. Trebuie să fie un „păstor”.

C.S.: *Asta tot de la Radu Penciulescu vine?*

M.L.: Cred că da. Multe, îmi dau seama acum, au fost semnărate de el. Poate că ce spun sau fac eu e pentru unii penibil. Însă cred că omul sfințește locul; și mai cred foarte tare că în secunda în care se naște ceva, ideea nu mai moare. Sunt mândru de ceea ce am făcut la Slatina și în alte locuri. Dar este o muncă grea, de ridicător de biserici.

C.S.: *Simți că ai această vocație?*

M.L.: Recunosc, sunt un pionier. M-aș duce în orice colț de lume unde oamenii, pe lângă săli de Bingo sau Farmacii particulare, vor să ridice un Teatru.

C.S.: *Ești fericit?*

M.L.: Eu?...Cred că da.

Oana BORȘ

Păcatele amăgirii

În acest timp, în care lumea adăpostită sub aripa Thaliei e atinsă de sentimentul neputinței în fața unor structuri ce o condamnă adesea la eforturi sisifice pentru a supraviețui, în care blazarea și oboseala par că se infiltrează din ce în ce mai profund, e absolut revigorant când ceva nou reușește să se (mai) întâmple. E absolut revigorant să auzi că, undeva, există oameni dornici să creeze noi începuturi în ale teatrului și, mai ales,

oameni care pot să o facă. Aceasta este și realitatea Teatrului „Eugen Ionescu” din Slatina, născut toamna trecută. Cu o sală destinată inițial nu pentru spectacolul de teatru, fără o trupă profesionistă (dar cu experiență de ani de zile în spectacole de amatori), apelând uneori la actori din alte părți, se încearcă a se construi ceva în numele dorinței de teatru și în mod cert în numele dragostei pentru cei din fața rampei. Cu atât mai îmbucurător cu cât și